

CZU: 343.3/.7 : 349.6

ÎN CĂUTAREA UNEI NOȚIUNI ADECVATE A INFRAȚIUNII DE POLUARE A APEI, ADAPTATĂ LA EXIGENȚELE MATERIEI DE MEDIU

Marcel BOȘCANEANU,

doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

Stabilirea regulilor de incriminare a faptelor ce atentează la valorile de mediu, cu inevitabile repercusiuni asupra persoanei și bunurilor sale, ar fi de neconceput fără o definiție a fenomenului cu luarea în considerare a prescrierilor date de știința și legislația în domeniu. Aceasta se cere în condițiile în care calitatea reglementării în domeniul protecției apelor prin măsuri de drept penal este, prin esență, diminuată de lipsa conlucrării între domeniile dreptului, cel penal cu cel al mediului care se impune tot mai insistent în ultima perioadă prin particularitățile sale.

Cuvinte-cheie: *poluare, mediu, resurse acvatice, consecințe prejudiciabile, noțiune, infracțiune, legislație.*

LOOKING FOR A SUITABLE TERMS OFFENSE OF WATER POLLUTION, ADJUSTED TO THE NEEDS OF ENVIRONMENTAL MATERIAL

Marcel BOȘCANEANU,

PhD student, Academy „Ștefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova

Establishing rules to criminalize acts threatening environmental values, with inevitable repercussions on the person and his property would be unthinkable without a definition of the phenomenon taking into consideration the prescriptions given by science and legislation. This is required under the regulatory quality in water protection through criminal law is, in essence, diminished by lack of cooperation between the fields of law, criminal law and the environmental sector that requires more strongly lately by its peculiarities

Keywords: *pollution, environment, water resources, injurious, concept, crime, legislation.*

Introducere. Cunoașterea și înțelegerea esenței reglementărilor într-un domeniu sau altul, ar fi de neconceput fără o tălmăcire a termenilor prin ai defini, caracteriza, altfel spus, interpreta sub toate aspectele și tehnicile promovate de veacuri de către știință și cercetare. Este și cazul noțiunii infracțiunii de poluarea apei, pe fundalul în care dreptul la apă potabilă și la salubritate se înscrie în rândul noilor drepturi fundamentale, emergente ale omului, cu un aspect special și autonom al dreptului la mediu [10, p. 69].

Metode și materiale utilizate. La realizarea studiului de față, au fost folosite un spectru larg de surse sub formă de legi, manuale, monografii, articole științifice publicate în țară și în străinătate, atât în domeniul dreptului penal, cât și în materie de mediu. Studiarea și analiza acestora nu ar fi fost posibilă în mod eficient decât prin utilizarea metodelor de cercetare, de genul: *observația,*

metoda deducției, metoda calitativă, metoda istorică precum și cea sistemică.

Rezultate obținute și discuții. Încercarea științei penale autohtone de a defini și califica „unilateral” fenomenul poluării, în special al apei, s-ar justifica prin faptul că la acel moment (în anul 2002), legislația apelor [2] nu definea noțiunea de poluare a apei. Însă, ne punem întrebarea, cum rămâne cu celelalte norme speciale în domeniul protecției apelor, care la acel moment defineau expres noțiunea de poluarea apei, printre altele, destul de calitativ pentru timpurile de atunci. Bunăoară, metodica provizorie de estimare a prejudiciului cauzat prin încălcarea legislației apelor [6], definea poluare apei ca fiind *modificarea proprietăților apei (chimice, fizice și biologice), în urma activității antropice în comparație cu cele naturale, care fac această apă total sau parțial improprie pentru utilizare.* De fapt o noțiune

asemănătoare este oferită și de altă lege [5] în domeniu, adoptată și mai devreme, încă în anul 1996. Ori, nu existau suficiente surse care să arate legiuitorului stilul de interpretare a fenomenului poluării apei. Aceiași situație este atestată și în doctrină care exact în acea perioadă definea în mod expres și explicit, inclusiv la nivel național, noțiunea de poluarea apei [18, p. 127], iar deja din anul 2011 și de noua lege a apelor [3, art. 2]. Cu toate acestea, nici până astăzi doctrina penală nu și-a pus întrebarea dacă poziția adoptată atunci cu ocazia definirii noțiunii de poluare a apei la nivel de infracțiune este una corectă, nu este contradictorie celei împărtășite de știința mediului sau de legislația în domeniu, odată ce în practică ceva nu merge cu incriminarea penală a categoriilor de fapte avute în vedere. Ori, nu se mai săvârșesc infracțiuni de poluare a apei?, de ce atunci toate statisticile și strategiile de dezvoltare durabilă a componentei discutate (apa) arată la compoziția alterată a apelor de pe teritoriul Republicii Moldova. În consecință, toate aceste considerente, dar și cele ale faptului că însăși legislația apelor cunoaște anumite contradicții în definirea fenomenului poluării, determină astăzi la o consolidare a eforturilor ce urmează a fi îndreptate spre a avea o viziune unanimă asupra fenomenului poluării apei cu mici diferențe văzute din optica acțiunilor, mijloacelor de săvârșire, gradul de pericol generat, precum și a gradului de influență negativă a consecințelor poluării. În caz contrar, nesupunerea normelor de incriminare penală a faptelor de poluare acvatică la cerințele și exigențele pe care le impune materia de mediu, impusă, la rândul ei a se conforma unor legități obiective de funcționare a factorilor protejați, nu are decât să avantajeze pe cei tentați de îmbogățirea pe seama poluării resurselor de apă (deversarea fără autorizație a apelor menajere sau cu nerespectare condițiilor stabilite).

Revenind la necesitatea revizuirii conceptului ce a stat până nu de mult la baza definirii noțiunii de poluare acvatică, insis-

tăm asupra cercetării multidimensionale a fenomenului în discuție cu intenția explicării particularității lui, distingerii de alte fenomene asemănătoare, actualmente confundabile, iar ulterior sugerării legiuitorului de a ține cont de esența noțiunii la reformularea de mai departe a conceptului de poluare acvatică în materie penală.

Înainte de toate, ținem să amintim că termenul poluare este folosit și trebuie să fie folosit doar cu ocazia descrierii acțiunilor de degradare, alterare, viciere sau, altfel spus, acțiunii ce face să devină nocivă o componentă sau alta a mediului. Deși este sinonim cu termenii, a murdări, a profana, a infecta, impurifica, aceștia din urmă sunt utilizați în contexte diferite, pentru a descrie o stare similară, dar caracteristică altor categorii de bunuri, altele decât cele de mediu (factori de mediu: apă, sol, aer, floră sau faună, etc.). Or, atunci când este murdărit, pângărit sau profanat un bun oarecare (automobil, sacou, casă etc.) nu vom putea spune că acestea au fost poluate, iar remedierea lor se face, de asemenea pe alte căi, după alte reguli și prin diferite mijloace.

Toate aceste precizări, considerăm noi sunt obiective și adecvate, făcând posibilă distincția între diferite domenii sau mecanisme de responsabilizare, dar și de percepție și exprimare corectă sub aspect stilistic și semantic. În pofida faptului că etimologic cuvântul poluare vine din latinescul *polluero*, *-ere* înseamnă a murdări, a pângări, a profana, după cum afirmă și unii autori [13, p. 7] consacrați domeniului, acesta desemnează o acțiune prin care se degradează *mediul*. Deci, după cum se observă din conținutul frazei citate, autorul pune accentul pe *acțiunea prin care se degradează mediul*, aparținând omului, și pe bună dreptate. Or, așa cum menționează în aceiași lucrare, poluarea constituie, în primul rând, opera omului, el însuși element structural de importanță capitală a mediului, care beneficiază de rezultatele pozitive ale activității sale, dar suportă și calitățile negative ale acesteia. După

părerea noastră, anume activitatea omului și consecințele sale prezintă interes pentru justiție, mai ales în materie penală, deoarece această activitate poate fi și naturală, ca un fenomen al poluării (vulcani, furtuni, producerea unor deșeuri ale activității vitale a diferitor specii, viermi, paraziți, etc.), dar care sunt niște fenomene natural-obiective, independente de implicația omului. Pe această cale trebuie de distins și între noțiunile de *poluant* și *poluator*. Doar cel din urmă, poate fi responsabilizat prin măsuri juridice de constrângere, fiind omul ce a determinat prin activitatea sa modificarea negativă a unei componente de mediu, a influențat negativ asupra echilibrului ecologic, fapta căruia a generat sau cel puțin este susceptibilă de a genera în viitor o daună ecologică, adesea ireversibilă și iremediabilă. Astfel, poluantul poate fi atât de origine naturală (vulcan, furtună), cât și de origine umană (unități de transport, întreprinderi), pe când poluator poate fi considerat doar omul prin acțiunile sale.

Deci, până a trece nemijlocit la definierea noțiunii de poluare acvatică, considerăm necesar a face referință la primele formulări ale acesteia cu intenția de a arăta specificul fenomenului din perspectiva delimitării lui de altele efecte care de multe ori sunt consecutive și datorate poluării.

Încă în anul 1961, în cadrul Conferinței internaționale de la Geneva privind situația poluării apelor din Europa, s-a definit poluarea apei ca fiind „modificarea, directă sau indirectă, a compoziției sau stării apelor unei surse oarecare, ca urmare a activității omului, în așa măsură încât ele devin mai puțin adecvate tuturor sau numai unora din utilizările pe care le pot căpăta în stare naturală”. Ulterior, s-au făcut propuneri de completare a acestei definiții, cu precizări privind folosințele afectate și aspectele extraeconomice, degradarea peisajului, stânjenirii pescuitului etc., [15, p. 164]. Oprindu-ne pentru o scurtă interpretare asupra sensului noțiunii enunțate, este important să punctăm că aceasta are în vedere orice activitate a omului,

desfășurată prin orice metode sau cu orice fel de mijloace fără a se limita prin a le enumera pe unele sau altele, care au modificat doar compoziția sau starea apelor în așa fel încât acestea au devenit mai puțin adecvate unor sau tuturor utilizărilor. Așadar, se consideră poluare a apei doar acțiunile ce au generat consecințe neesențiale pentru viața și sănătatea omului, acestea chiar, nefiind în stare să-i dăuneze dacă se va abține de la folosința apei în condiții normale. Deci, considerarea poluării nu este legată nici într-un fel de daunele aduse mediului sau omului, nefiind necesare pentru a o califica. Cu atât mai mult, nici poluarea în general nu se supune cerinței de a fi însoțită de daune asupra mediului sau persoanei, acest lucru fiind clar și unanim recunoscut încă prin anul 1982 în documentele internaționale cu privire la poluare, intitulate „Regulile de la Montreal”. Potrivit acestora se spune că poluarea este „orice introducere de către om în mediu, direct sau indirect” a unor substanțe sau energii cu efecte vătămătoare, *de natură să pună în pericol* sănătatea omului, să prejudicieze resursele biologice, ecosistemele și proprietatea materială, să diminueze beneficiile sau să diminueze alte utilizări legitime ale mediului [17, p. 56]. Din această manieră a definirii, observăm că se adaugă doar consecințele de natură să pună în pericol integritatea componentelor de mediu sau sănătatea omului, fără a specifica și obligativitatea existenței daunei pentru ca poluarea să fie considerată.

Ulterior acestei perioade, conținutul textelor prin care s-a definit noțiunea de poluare a apei a cunoscut o evoluție specifică de la stat la stat sau chiar de la doctrină la stil și tactică de reglementare. Spunem aceasta, pentru a scoate în evidență discrepanțele între tehnica definirii noțiunii în cauză de către doctrina națională și cea a reglementării prin intermediul textelor unor legi (de mediu sau penale). Cu atât mai mult, divergențele se identifică nu numai între doctrină și legislație, ci chiar între doctrinarii autohtoni, precum și în legislație între unele legi speci-

ale ale domeniului, precum între acestea și cele penale ce incriminează faptele de poluare acvatică. Ba mai mult, nici jurisprudența nu se grăbește în a uniformiza viziunea asupra fenomenului poluării apei în procesul de interpretare și aplicare a legii. Deci, așa cum spuneam, există o diferență însemnată între textul Legii apelor nr. 272/2011 ce definește noțiunea de poluare a apei și cel al art. 229 din Codul penal al Republicii Moldova ce incriminează aceeași faptă, adică poluarea apei, ne mai vorbind de alte legi speciale în domeniu [5, art. 2]. Potrivit primei, poluarea acvatică înseamnă *introducerea directă sau indirectă, ca rezultat al activității umane, a unor substanțe sau a căldurii în aer, în apă ori sol care poate prezenta riscuri pentru sănătatea umană sau pentru calitatea ecosistemelor acvatice ori a ecosistemelor terestre, ce depind în mod direct de ecosistemele acvatice, care duce la deteriorarea bunurilor materiale sau care dăunează ori afectează negativ serviciile și alte folosințe legale ale mediului*. În același timp, Codul penal al Republicii Moldova în art. 229 definește poluarea apei drept acțiunea de *infectarea sau altă impurificare a apelor de suprafață ori subterane cu ape uzate sau cu alte deșeuri ale întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor industriale, agricole, comunale și de altă natură, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile regnului animal sau vegetal, resurselor piscicole, silviculturii, agriculturii sau sănătății populației ori a provocat decesul persoanei*. Prin urmare, din textul noțiunilor prezentate se observă o diferență esențială atât de formulare, cât și de concept, ceea ce nu ar trebui să se întâmple, evident cu excepția diferențierii prin adăugirea sensului penal, doar în partea ce impune condiția generării de daune considerabile mediului sau persoanei, cu toate că și aceasta este un subiect ce incită la discuții. Da se înregistrează și în legislația altor state o diferență între modul de definire a noțiunii generale de poluare a apei și a celei, așa numite speciale, odată ce se referă la un domeniu aparte, adică cel penal – infracțiune de

poluare a apei, însă nu atât de pronunțată, aceasta rezumându-se doar la mici diferențe legate de descrierea acțiunilor condamnabile și a gradului de pericol al consecințelor poluării pentru mediu sau om.

Așadar, potrivit pct. 51 din anexa nr. 1 la Legea apelor a României [4], *poluarea apei înseamnă introducerea directă sau indirectă, ca rezultat al activității umane, a unor substanțe, sau a căldurii în aer, apă sau pe sol, care poate dăuna sănătății umane sau calității ecosistemelor acvatice sau celor terestre dependente de cele acvatice, care poate conduce la pagube materiale ale proprietății, sau care pot dăuna sau obstructiona serviciile sau alte folosințe legale ale mediului*. La rândul ei, noțiunea infracțiunii de poluare a apei este definită prin art. 92 al aceleiași legi, care presupune *evacuarea, aruncarea sau injectarea în apele de suprafață și subterane, în apele maritime interioare sau în apele mării teritoriale de ape uzate, deșeuri, reziduuri sau produse de orice fel, care conțin substanțe, bacterii sau microbi în cantitate sau concentrație care poate schimba caracteristicile apei, punând în pericol viața, sănătatea și integritatea corporală a persoanelor, viața animalelor, mediul înconjurător, producția agricolă sau industrială ori fondul piscicol, constituie infracțiune*.

După cum se observă din compararea textelor din legea apelor a României și cea a Republicii Moldova ce definesc noțiunea de poluare a apei, cea din legislația de mediu a țării noastre este inspirată în mare parte din legislația României datorită aceluiași tendințe, credem noi, de armonizare cu cea a Consiliului European: nr. 2000/60/CE din 23 octombrie 2000 privind stabilirea unui cadru de politică comunitară în domeniul resurselor de apă¹. Astfel, textul noțiunii în cauză

1 Directiva 2000/60/CE constituie unul din cel mai amplu instrument legislativ la nivel european din domeniul protecției și folosirii raționale a apei. Scopul acestui document constă în stabilirea unui cadru comun pentru protecția apelor de suprafață interioare, a ape-

este preluat de doctrina autohtonă, regăsindu-se deja din 2014 în diferite lucrări cu caracter metodico-didactic [12, p. 74]. Din păcate același lucru nu se întâmplă la nivel de reglementare.

Deci, dincolo de problema neconcordanței între textele din legile naționale ce definesc noțiunea de poluare a apei, mai constatăm o divergență de opinii sau, mai bine zis, de inspirație și prezentare a noțiunii de poluare a apei de către doctrinari în diferitele materiale cu caracter didactic sau științific. Bunăoară, un grup de autori [19, p. 157], cu ocazia elaborării materialului metodic destinat inspectorilor de mediu, definește noțiunea de poluare a apei drept *acțiunile de deversare sau introducere prin alte metode a substanțelor nocive în obiectivele de apă, care duc la înrăutățirea calității ori negativ influențează starea lor, a terenurilor aferente – acțiuni interzise sau limitate special de actele normative acvatice*. Un alt autor [8, p. 290] definește noțiunea de poluare a apei în sensul alterării proprietăților fizice, chimice sau biologice ale apei, produsă direct sau indirect prin activitatea umană, care face ca apele să devină improprie folosirii normale în scopurile în care lucrul acesta era posibil înainte de a surveni alterarea. După cum recunoaște însăși autorul, această din urmă definiție a poluării apei este cea mai reușită, fiind citată din Legea apelor a României din 1974 [4, art. 10 alin.2] care a păstrat acest conținut și în pct. 20 din anexa nr. 1 a Legii apelor din 1996, potrivit căruia poluarea apei înseamnă *orice alterare fizică, chimică, biologică sau bacteriologică a apei, peste o limită*

lor tranzitorii și de coastă și subterane care să prevină deteriorarea, să prevină și să amelioreze starea actuală a ecosistemelor acvatice, dar și a ecosistemelor terestre și a zonelor umede, să promoveze utilizarea durabilă a apelor, încetarea imediată a evacuărilor, emisiilor sau pierderilor de substanțe periculoase, contribuirea la diminuarea efectelor inundațiilor și secetei.

admisibilă stabilită, inclusiv depășirea nivelului natural de radioactivitate produsă direct sau indirect de activități umane, care o fac improprie pentru o folosire normală în scopurile în care această folosire era posibilă înainte de a interveni alterarea. După anul 2006 aceasta a fost modificată, actualmente regăsindu-se în conținutul art. 51 din anexa nr. 1 la Legea apelor a României, cu textul citat mai sus. Calitatea definirii respective este sesizată și de alți autori autohtoni [16, p. 24], chiar în timpurile mai actuale, agreând și citând în lucrările lor aceeași noțiune.

În ce privește poziția celor ce înfăptuiesc justiția asupra esenței și conținutului noțiunii de poluare a apei, constatăm că aceasta în general nu se conformează uniformității, aderând prin intermediul adoptării unor hotărâri explicative [7, pct. 27] la o noțiune mai veche, formulată încă în anul 1961 în cadrul Conferinței de la Geneva privind situația apelor din Europa.

După o amplă analiză a conținutului și sensului textului ce definește infracțiunea de poluare a apei la nivel național, ne permite să distingem conceptul ce a stat la baza formulării conținutului normei de incriminare penală a faptei ce o caracterizează. Evident, este un concept, după părerea noastră greșit, ce are ca punct de reper gravitatea consecințelor poluării apei asupra mediului și persoanei, deși însăși titlul infracțiunii se rezumă la sintagma „poluarea apei” fără a cuprinde și daunele considerabile, ceea ce ne face să credem că ar fi fost mai corect. În acest caz, dispăreau toate nedumeririle și pretențiile asupra conținutului normei de la art. 229 CP RM, fiind în drept a fi intitulată „Cauzarea de daune în urma poluării apei”, iar infracțiunea de poluare a apei urma să fie prevăzută de o normă aparte, care să prevadă o altă sancțiune, mai blândă în comparație cu prima. Cu toate că varianta înscenată nu e una din cele mai reușite, totuși pare a fi una mult mai inspirată decât actuala. Prin urmare, modelul după care a fost formulat textul actualei norme, poate crea serioase confuzii,

dând temei de a înțelege că poluarea apei este aceeași daună de mediu, odată ce sunt reglementate printr-o singură normă, respectiv sunt supuse aceleași pedepse.

Deci, în împrejurările în care ne-am pomenit, ne vedem obligați să explicăm că deși poluarea descrie starea degradată a unor factori de mediu, aceasta nici pe departe nu este echivalentul daunei de mediu. Poluarea constituie un dezechilibru, o stare de nesiguranță, o disfuncție a componentelor de mediu generată prin simpla vătămare, atingere neesențială ce se poate restabili, reechilibra fără intervenția omului chiar. În același timp, starea de poluare reprezintă o sursă de pericol la adresa mediului ce riscă să se transforme în daune atunci când nu reușește să se reechilibreze fără intervenția omului, fapt ce presupune deja cheltuieli necesare a fi suportate de autoritățile pentru depoluare, deci, poluarea este cauza daunei care, de regulă, o precede. Aceasta din urmă constituie temeiul declanșării răspunderii penale, cu reale pârghii de responsabilizare, mult mai represive, dar și mai eficiente în procesul prevenirii daunei. Așa cum afirmă autorul român Mircea Duțu într-o lucrare a sa din 1996 [11, p. 120] *modificarea unui echilibru nu este în mod necesar o sursă de prejudiciu (daună): poate fi vorba de o situație tranzitorie, prealabilă formării unui nou echilibru. Prejudiciul ecologic presupune o atingere care lasă sechele de durată, permanente chiar. Într-adevăr, după cum afirmau și alți autori mai devreme [9]. Echilibrul ecologic reprezintă o stare de balanță între componentele mediului și procesele ce contribuie la existența îndelungată a sistemelor naturale și artificiale sau la dezvoltarea succesivă a acestora, pe când dezechilibrul ecologic în mediu este considerat drept stare anormală, stare de poluare. Ori, după cum susțin și alți autori [13, p. 163] poluarea constă din acțiuni care pot produce ruperea echilibrului ecologic.*

O altă cauză ce afectează calitatea noțiunii de poluare a apei din perspectivă infracțională, iar pe cale de consecință face

difuză percepția unei atare componente o constituie, credem noi, însăși tehnica formulării textului ce definește fenomenul poluării apei atât în legislația penală, cât și în doctrină. La prima vedere pare a fi neimportantă constatarea de față, însă claritatea cu care trebuie să vină legislația în materie de mediu asupra unor fenomene specifice ei este determinantă în formularea de mai departe a conținutului și sensului noțiunilor din alte legi care au misiunea de a califica corect și incrimina faptele descrise. Cheia succesului trebuie căutată mai degrabă în simplitate, decât în descrierea exagerată a șirului de acțiuni, mijloace și consecințe care să ducă la considerarea infracțiunii avute în discuție. Așa, de fapt, s-a procedat la formularea textului actual al art. 229 CP RM, odată ce enumeră șirul acțiunilor (infectarea și impurificarea), a categoriilor de substanțe (ape uzate sau deșeuri), a surselor de la care provin (instituții, organizații, întreprinderi...), precum și a categoriilor de obiecte la care se atentează. Ori, nu devine mai confuz și neclar, pasibil de interpretare în interese meschine, textul prin care legiuitorul se limitează la a numi doar unele acțiuni, substanțe sau surse, evitându-le astfel pe toate celelalte. Dacă e să analizăm cu atenție, sub incidența legii penale în textul actual al art. 229 CP RM nu vor nimeri cei care au aruncat în ape substanțe toxice (carburanți, detergenți sau pesticide), deoarece aceasta cere pentru considerarea infracțiunii doar impurificarea apelor cu ape reziduale sau deșeuri. Același lucru se întâmplă și în cazul enumerării surselor de la care acestea provin (întreprinderi, instituții...), creându-se impresia că poluarea apei cu substanțele ce provin de la alte entități sau persoane nu se referă la infracțiunea descrisă. Tot astfel, deși considerând-o cu mult mai calitativă noțiunea definită prin textul de la art. 2 al Legii apelor, rămâne și ea a fi una „greoaie” și nesistematizată odată ce se enumeră căile de poluare (direct sau indirect), mijloace (prin introducerea în aer, apă sau sol) sau în detalii categoria obiectelor de

atentare.

Concluzii. Drept urmare la cele constatate și sugerate în textul de mai sus, propunem un nou text care să definească noțiunea de bază, în materie de mediu a fenomenului poluării, care urmează a să constituie punctul de reper prin a fi preluată la formularea textelor normelor diferitor domenii de incriminare.

Prin poluarea apei urmează să se înțeleagă *modificarea, pe orice căi sau prin orice mijloace a compoziției apei, ca rezultat al activității umane, devenind astfel improprie utilizării în condiții normale și care poate prezenta pericol pentru mediu natural și artificial, viața și sănătatea omului.*

După cum se observă, noțiunea recomandată este una generală și sistematizată, explicită și a tot cuprinzătoare, nelăsând loc de interpretare, fără a omite anumite acțiuni, căi sau mijloace odată ce se referă la absolut toate.

Pe această „platformă” ar fi binevenită construcția de mai departe a noțiunii prin care urmează a fi definită și infracțiunea de poluarea apei prin adăugirea acțiunilor condamnabile și a gradului consecințelor necesare a fi întrunite pentru conferirea caracterului penal.

La formularea noțiunii infracțiunii de poluare a apei s-ar putea chiar de mers după modelul normei ce incriminează fapta de poluare a apei din Codul penal al Germaniei, care se rezumă doar la a menționa acțiunea care a determinat poluarea și sancțiunea pentru aceasta. Potrivit acesteia *orice persoană, care cu intenție și fără a avea o autorizație valabilă, poluează apa sau îi alterează calitatea va fi pedepsită cu închisoare de până la 5 ani.* Evident, norma respectivă urmează doar a fi coroborată cu cea din legea specială în materie (Legea nr. 272/2011) care explică ce înseamnă poluarea apei.

De fapt, această tehnică a reglementării normelor penale este agreată și apreciată de mult timp de către doctrina penală. Încă prin anul 1969, autoarea N. Kuznețova menționa

într-o lucrare de a sa [21, p. 117] că legea penală trebuie să fie cât mai laconică, iar după volum cât mai restrânsă. În același timp, excesul de sistematizare poate deveni chiar mai dăunător pentru înțelegere și distingere a obiectului nemijlocit al infracțiunii, dar și latura obiectivă prin care se exprimă esența căilor de atentare.

Deci, pentru a ne încadra în limitele rezonabilului impuse de tehnica legiferării, pentru a garanta o comoditate mai avansată celor ce urmează a o aplica și pentru a nu lăsa loc de interpretare, considerăm a descrie în textul normei de incriminare a faptei penale de poluare a apei componența ei în întregime.

La etapa de față, am vedea noțiunea infracțiunii de poluare a apei definită în sensul *acțiunii de introducere în ape pe cale directă sau indirectă, ca rezultat al activității umane, a unor substanțe de orice fel care au schimbat caracteristicile apei generând, astfel, un pericol iminent pentru mediu natural și artificial, producția agricolă și industrială, viața și sănătatea omului, constituie infracțiune.*

Referințe bibliografice

1. Codul penal al Republicii Moldova. Nr.985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 128-129/1012 din.13.09.2002.
2. Codul apelor al Republicii Moldova, nr. 1532 din 22.06.1993. Monitorul Parlamentului Nr. 10 din 01.10.1993. Abrogat din 26.10.13 prin LP272 din 23.12.11
3. Legea apelor, nr. 272 din 23.12.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 81 din 26.04.2012.
4. Legea apelor nr. 107 din 25 septembrie 1996. În: Monitorul Oficial al României, nr. 244 din 08.10.1996.
5. Legea cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, nr. 440-XIII din 27.04.1995 din 27.04.2012. În: Monitorul Oficial nr. 043 din 03.08.1995.
6. Hotărîrea Ministerului mediului nr. 1808

- din 18.08.1999. Metodică provizorie de estimare a prejudiciului cauzat mediului înconjurător prin încălcarea legislației apelor (poluarea apelor subterane). În: Monitorul Oficial Nr. 106 din 30.09.1999.
7. Hotărârea Plenului CSJ cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației ecologice în cadrul examinării cauzelor civile, nr. 3 din 24.12.2010.
 8. Borodac A. Manual de drept penal. Partea specială. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p.
 9. Dediu I. Dicționar - enciclopedic ecologic, Chișinău, 1990. 271 p.
 10. Duțu M., Duțu A. Răspunderea în dreptul mediului. București: Editura Academiei Române, 2015, 480 p.
 11. Duțu M. Dreptul mediului. București: Editura economică, 1996. 369 p.
 12. Isac A., Mărgineanu G., Andreev A. Ghid privind legislația în domeniul managementul resurselor de apă și protecția mediului înconjurător. Chișinău: Elan poliograf, 2014. 304 p.
 13. Lupan E. Tratat de dreptul protecției mediului. București: C.H. Beck, 2009. 693 p.
 14. Lupan E. Dicționar de protecție a mediului. București: Lumina Lex, 1997. 231 p.
 15. Marinescu D. Tratat de dreptul mediului. București: Universul juridic, 2008. 772 p.
 16. Șaptefrați C. Dreptul ecologic. Chișinău, 2013, p. 24.
 17. Trofimov I., Ardelean G., Crețu A. Dreptul mediului. Chișinău: Bons Offices, 2015, 320 p.
 18. Trofimov I. Dreptul mediului. Chișinău: Elena- VI, 2002. 203 p.
 19. Zamfir P., Strătilă V., Istrati S., c.a. Manual pentru inspectorii de stat de mediu. Chișinău: Reclama, 2003. 214 p.
 20. Șaptefrați C. Dreptul ecologic. Note de curs. Chișinău, 2013. 40 p.
 21. Кузнецова, Н.Ф. Преступление и преступность. Москва: Юридическая литература, 1969. 290 с.

Despre autor

Marcel BOȘCANEANU,
doctorand,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: marcel842002@mail.ru
tel: 069593182

About author

Marcel BOȘCANEANU,
PhD student,
Academy „Ștefan cel Mare” of MIA
e-mail: marcel842002@mail.ru
phone: 069593182